

185/00.02.02/2021

10.3.2021

Lakivaliokunnalle

Asia: HE 247/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain eräiden säännösten sekä oikeusapulain 17 a §:n kumoamisesta

Tuomioistuinvirasto on oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva itsenäinen virasto, jonka tehtävänä on huolehtia tuomioistuinten keskushallintotehtävistä ja toimintaedellytyksistä.

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Tuomioistuinviraston asiantuntijaa kuultavaksi ja viraston kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa.

Valitusajat

Tuomioistuinvirasto kannattaa tavallista lyhyemmistä valitusajoista luopumista ja normaalin 30 päivän valitusajan omaksumista myös turvapaikka-asioissa.

Valitusaikojen lyhentämisen ei voida arvioida lyhentäneen oikeudenkäynnin kokonaiskestoa. Tavallista lyhyemmät valitusajat ovat sen sijaan saattaneet johtaa siihen, että valitusta ei ole ehditty tehdä ajoissa tai että valitus on ollut puutteellinen tai laadultaan heikompi. Hallintoprosessi perustuu virallisperiaatteelle, minkä merkitys korostuu perus- ja ihmisoikeusherkissä kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa. Näin ollen valituksen ollessa puutteellinen tuomioistuimen on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 37 ja 40 §:n nojalla huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi ja pyydettävä tarvittaessa valittajaa täydentämään kirjelmäänsä. Tästä aiheutuu tuomioistuimelle lisätyötä. Laadultaan heikko valituskirjelmä voi aiheuttaa sen, että tuomioistuimen tulee käyttää tavanomaista enemmän aikaa asian selvittämiseen. Valituksen täydentäminen ja asian selvittäminen voivat pidentää oikeudenkäynnin kestoa.

Valitusaikojen yhdenmukaistaminen on tarkoituksenmukaista myös oikeudenkäyntiä koskevan prosessisääntelyn linjakkuuden kannalta.

Palkkiot

Tuomioistuinvirasto katsoo, että avustajien palkkioperusteiden osalta varteenotettava vaihtoehto olisi asiakohtaisten palkkioiden uudelleen arviointi muuttamatta niitä tuntiperusteiseksi. Korkein hallinto-oikeus on esittänyt hallituksen esityksen mukaan harkittavaksi vaihtoehtoa, jossa palkkioperusteita porrastettaisiin nykyistä enemmän säilyttäen kuitenkin asiakohtainen palkkiojärjestelmä tai jossa asiakohtainen palkkio koskisi ainakin niitä tapauksia, joissa korkein hallinto-oikeus ei myönnä valituslupaa.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota esitetyn muutoksen resurssivaikutuksiin. Vaikka tuntiperusteisen palkkion määrääminen tuomioistuimessa vie enemmän aikaa kuin asiakohtaisen palkkion määrääminen, ei kysymys ole kuitenkaan ennalta arvioiden sellaisesta vaikutuksesta, joka edellyttäisi tuomioistuinten lisäresursointia. Sen sijaan muutoksella olisi merkittävä vaikutus oikeusavun kustannuksiin. Muutos lisäisi julkisten oikeusavustajien työmäärää ja yksityisille avustajille määrättävien palkkioiden määrää. Oikeusavun riittävä resursointi sekä niin julkisten kuin yksityistenkin oikeusavustajien erikoistuminen kansainvälistä suojelua koskeviin asioihin edesauttavat valitusten käsittelyä muutoksenhakutuomioistuimissa.

Avustajan läsnäolo turvapaikkapuhuttelussa

Tuomioistuinvirasto kannattaa ulkomaalaislain 9 §:n 2 momentissa säädetyistä rajoituksista luopumista. Avustajan osallistuminen turvapaikkapuhutteluun edesauttaa kaikkien asian ratkaisuun vaikuttavien seikkojen esille tuomista jo viranomaisvaiheen hallintomenettelyssä. Laadukkaan hallintomenettelyn voidaan yleisesti ottaen arvioida sujuvoittavan valitusasioiden käsittelyä muutoksenhakuasteessa.

Muutosten voimaantulo

Oikeusapulain yksityisen avustajan palkkiota koskeva muutos koskisi lain voimaan tulon jälkeen tehtäviä palkkiovaatimuksia. Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota siihen, että voimaantulosäännöksen on oltava yksiselitteinen vaikeiden tulkintatilanteiden välttämiseksi sekä ennakoitavuuden lisäämiseksi.

185/00.02.02/2021

Ylijohtaja

Riku Jaakkola

Erityisasiantuntija

Hanna Nieminen-Finne